

Вирішення проблем вимушених переселенців: місцевий аспект

20 червня в багатьох країнах світу і, зокрема, в Україні, відзначають Міжнародний день біженця. У цей день, починаючи з 2001 року згадують про 40 млн людей, які через ненависть, війни, політичні конфлікти та інші катастрофи були вимушені залишити свої домівки та втікати світ за очі. 10 млн з них – це біженці, тобто люди, які для свого порятунку перетнули державні кордони та втекли в інші країни. А інші 30 млн – це внутрішньо переміщені особи або вимушені переселенці. Зараз в Україні налічується 3 тисячі біженців та 1,5 млн вимушених переселенців.

За словами президента Центру допомоги біженцям «Права людини не мають кордонів» Світлани Марінцової, біженці та вимушені переселенці в Україні стають жертвами урядової дискримінації та ненависті з боку різних верстав суспільства; біженцям несправедливо відмовляють у статусі, а внутрішнім переселенцям – у допомозі, і без волонтерів та неурядових організацій останні просто б не вижили. Проте, більшість переселенців головним джерелом доходів назвали соціальну допомогу від держави та гуманітарну допомогу. Разом - понад 74%. Зарплату назвали основним доходом лише 40% переселенців.

Як засвідчила юрист благодійного фонду "Восток SOS" Олена Луньова, поруч із проблемами з пошуку роботи, житла і відновлення документів, отримання соціальних виплат на сьогодні стало головною проблемою для переселенців.

440 родин учасників АТО проживають сьогодні в Умані, 381 сім'я (602 особи) внутрішньо переміщених із тимчасово окупованої зони (140 дітей до 18 років), так 14 сімей (22 особи) з окупованого Криму. Всі ці люди постійно перебувають в полі пильної уваги управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, мають право на відповідний соціальний захист.

Постійно працює міський оперативний штаб для вирішення питань надання допомоги учасникам АТО та внутрішньо переміщеним особам. В роботі беруть участь фахівці управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, відділу охорони здоров'я, освіти, ПФУ, цивільного захисту, представники ГО «Булат» та учасники АТО. Основна увага звертається на удосконалення системи надання соціальних послуг, оперативне інформування про зміни в законодавстві України, всі види пільг, допомог і можливостей, які можуть отримати самі пільговики та члени їх родин в Умані. Фахівці наголошують на координації дій всіх відділів і служб, які повинні опікуватися питаннями учасників АТО та переміщених осіб, сприяттні у працевлаштуванні, допомозі у вирішенні матеріальних проблем і забезпеченні житлом, наданні якісних медичних послуг.

Особливої уваги та допомоги з боку держави потребують неповнолітні та малолітні діти – вимушені переселенці. Зміни, які 08.06.2016 внесено до постанови КМУ № 352, дозволяють повноцінно реалізувати права та свободи неповнолітніх та малолітніх дітей, які переміщуються без супроводження законних представників. Так, для отримання довідки повнолітня або неповнолітня внутрішньо переміщена особа звертається особисто, а малолітня дитина, недієздатна особа або особа, дієздатність якої обмежена, – через законного представника із заявою про взяття на облік, форму якої затверджує Мінсоцполітики, до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення. Заяву про взяття на облік малолітньої дитини, яка є дитиною-сиротою або дитиною, позбавленою батьківського піклування, для отримання довідки подає від її імені:

- у разі влаштування до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту дітей на повне державне забезпечення – керівник відповідного закладу;
- у разі влаштування в сім'ю громадян під опіку, піклування, прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу – законний представник (один з опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів).

Заяву про взяття на облік малолітньої дитини, яка прибула без супроводження законного представника, для отримання довідки може подавати від її імені родич (баба, дід, прабаба, прадід, повнолітні брат або сестра, тітка, дядько) або вітчим, мачуха, в яких проживає (перебуває) дитина. Якщо малолітня дитина прибула без супроводження законного представника або особи, що її замінює, заяву подає від її імені представник органу опіки та піклування за місцем перебування такої дитини.

Діти, що приїхали до нас з зони АТО пережили безліч різних стресових ситуацій. Як і дорослі, більшість дітей справляються з численними стресами, пов'язаними з положенням переселенця, однак вони в більшості випадків травмують дитячу психіку, в результаті чого деякі діти стають психологічно вразливими. І це цілком зрозуміло, адже ці діти часто втрачають батьків, близьких людей, які за ними доглядали, братів і сестер, родичів і друзів, свій будинок, майно, іграшки, знайоме оточення, звичний образ повсякденного життя.

Отже, серед проблем вимушених переселенців виділяються: пошуки житла та роботи; оплата житла, харчування та лікування; побудова соціальних контактів; відновлення навчального процесу; орієнтування і адаптація у новому середовищі; мовні аспекти; поведінкові та емоційні труднощі дітей. Досвід реалізації соціальної політики щодо підтримки вимушених переселенців на місцевому рівні вартий вивчення та відповідної оцінки.

Список використаних джерел

1. Постанова КМУ № 1014 «Про внесення зміни до Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1014-2015-п>
2. Постанова КМУ № 352 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 509» // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/352-2016-п>
3. Постанова КМУ № 505 «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» // <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8451/467094/>